

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai

Lietuvos Respublikos Seimui

Lietuvos Respublikos Prezidentui

BALTIC INSTITUTE OF CORPORATE GOVERNANCE
Asociacija, registracijos kodas: 302441498, adresas: Jogailos g. 4, 01116 Vilnius
Tel.: +370 698 17011, el. paštas: rytis@bicg.eu
<http://www.bicg.eu>

2024 04 25
Vilnius

Lietuvos pažangos strategija „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ nubrėžė Lietuvos valstybės raidos kontūrus, šalies ekonominės politikos pokyčius siejant su tarptautinio konkurencingumo ir užsienio investicijų didinimu. Ši strategija įtvirtina tikslą – „Lietuva – patraukliausias pasirinkimas regione aukštą pridėtinę vertę kuriančiam tarptautiniam verslui“.

Deja, ankstesnės, ambicingos strategijos „Lietuva 2030“ įgyvendinimas iki šiol nebuvo sėkmingas. Pagal 2021 tarpinį strategijos „Lietuva 2030“ vertinimą, pasiekti tik 5 rodikliai iš 31. Bet kokie, kad ir geriausi, planai nėra įvykdomi, jei jų įgyvendinimui neskiriamas reikiamas dėmesys, ar tikimasi, kad juos įgyvendins kas nors kitas ar kada nors vėliau.

Siekiant didinti tarptautinį konkurencingumą ir pritraukti daugiau investicijų, būtina ir iš naujo įvertinti fundamentalius inkorporuotų struktūrų veikimo principus, jų reguliavimo apimtis bei būdus.

Čia pagrindinis vaidmuo tenka Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymui. Nepaisant paskutinių pakeitimų, šis teisės aktas ir toliau išlieka nepagrįstai varžantis (jį sudaro daugiau nei 75 procentai imperatyvių normų), praradęs vientisumą ir nesistemiškas (pakeistas daugiau nei 60 kartų, t. y. maždaug 2-3 kartus kiekvienais metais), taip pat nepagrįstai ekstensyvus (įstatymo apimtis nuo naujos redakcijos priėmimo padidėjo mažiausiai 2 kartus), neatlaikantis įstatyminio reguliavimo konkurencijos

su Europos Sąjungos valstybių narių (nekalbant apie JAV, Jungtinės Karalystės) atitinkamais teisės aktais (turi iki šiol išlikusius „sovietinės“ teisės elementus, neįtvirtina modernių ir inovatyvių, kitose valstybėse sėkmingai taikomų reguliavimo naujovių).

2017 metais Romoje buvo paskelbtas Europos Modelinis Bendrovių Aktas (European Model Corporation Act, sutrumpintai - EMCA). Šis modelinis teisės aktas susistemino gerąją Europos Sąjungos valstybių narių ir kai kurių Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos valstybių narių praktiką, inkorporavo naujus, moksliniais tyrimais pagrįstus institutus.

Ypač svarbu, kad EMCA remiasi geresnio reglamentavimo principais, teisinio reguliavimo supaprastinimu, reguliavimo lankstumu. Greta reglamentų, direktyvų ir rekomendacijų, tai yra ir naujas būdas siekti Europos bendrovių teisės konvergencijos.

Modeliniai teisės aktai - efektyvi pagalba Europos valstybėms, dalinantis geriausia valstybių patirtimi, skatinant teises inovacijas. Tarptautinėje teisėje turime nemažai sėkmingų tokių teisės aktų veikimo pavyzdžių: pradedant UNCITRAL ir UNIDROIT rengiamais dokumentais, baigiant JAV modeliniu bendrovių aktu.

2017 metais, Baltic Institute of Corporate Governance iniciatyva, prie kurios prisijungė tiek Ekonomikos ir inovacijų ministerija, tiek Lietuvos Bankas bei pripažinti įmonių teisės ekspertai, buvo sudaryta ekspertų grupė, kuri, EMCA pagrindu, parengė pirminį naujo Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo projektą. Šiame projekte apsvartė ir iniciatyvai pritarė Lietuvos kapitalo rinkos taryba, pasiūlysi, kad toliau jis galėtų būti svarstomas jau valstybės institucijų sudarytoje darbo grupėje.

Atsižvelgiant į šiuos argumentus, **siūlome valstybės institucijoms sudaryti tarptautinę darbo grupę ir, peržiūrėjus jau paruoštą pirminį projektą, parengti galutinį Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo projektą, remiantis EMCA**. Darbo grupę galėtų sudaryti pirminio projekto rengimo darbo grupės atstovai, taip pat akademinės ir tarptautinės bendruomenės atstovai. Padėti parengti galutinį įstatymo projektą ir dalyvauti darbo grupės veikloje preliminariai sutiko tarptautiniu mastu pripažinti ir labiausiai autoritetingi bendrovių teisės ekspertai: prof. Theodor Baums (J.W. Goethe University, Frankfurt/Main, European Corporate Governance Institute) ir prof. Pierre-Henri Conac (University of Luxembourg, Max Planck Institute, European Corporate Governance Institute). Tarptautinių ekspertų dalyvavimas užtikrintų projekto sėkmę ir Lietuvos teisės akto tarptautinį pripažinimą. Dalyvauti darbo grupės veikloje taip pat preliminariai sutiko ir EMCA rengimo darbo grupės narys iš Lietuvos, Vilniaus Universiteto partnerystės docentas, advokatas Gintautas Bartkus.

EMCA tekstai ir idėjos jau yra atspindėtos Belgijos, Lenkijos, Italijos ir kai kurių kitų valstybių bendrovių teisės reformose. Lietuva taip pat galėtų prisijungti prie pirmųjų Europos valstybių, pasinaudojusių EMCA suteiktomis galimybėmis, ir parengti bei priimti naują, sistemišką, vientisą, modernų akcinių

bendrovių įstatymo projektą, tokiu būdu skatinant šalies konkurencinį pranašumą ir verslui bei investuotojams suteikiant tvarią, stabilią ir modernią reguliacinę aplinką.

PASIRAŠO:

1. Asociacija "Baltic Institute of Corporate Governance"
2. Asociacija "FINTECH HUB LT"
3. Finansų analitikų asociacija
4. Investors Forum
5. Investuotojų asociacija
6. Lietuvos bankų asociacija
7. Lietuvos finansų maklerių asociacija
8. Lietuvos investicijų valdytojų asociacija
9. Lietuvos investicinių ir pensijų fondų asociacija
10. Lietuvos Laisvosios Rinkos Institutas
11. Lietuvos pramoninkų konfederacija
12. Lietuvos verslo konfederacija
13. Lietuvos rizikos ir privataus kapitalo asociacija
14. LitBAN
15. Unicorns LT
16. Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmai
17. Vilniaus universitetas